

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo
Cene: Letno din 32.—, polletno
din 16.—, četrtno din 9.—, ino-
zemstvo din 64.—
Poštno-čkovni račun številka 10.603

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 21-13

Cene inseratom: Cela stran
din 2000.—, pol strani din 1000.—,
četrt strani din 500.—, 1/8 strani
din 250.—, 1/16 strani din 125.—
Mali oglasi vsaka beseda din 1.—

Zgradimo samoupravo!

Tomaž Masaryk, ustanovitelj in prvi predsednik čehoslovaške države, ki je umrl sredi septembra letošnjega leta, je bil demokrat po nauku in po dejanjih. Zanj je demokracija najboljša oblika vlade in uprave. Demokracija je vlada ljudstva, ki se mora uveljaviti ne samo v obliki vladavine, marveč tudi v upravi. Demokracija ni samo to, kar je napisano v ustavi, marveč je življenjski nazor, ki temelji na zaupanju v ljudi, v človeštvo in človečanstvo. Demokracija je razgovor med enakimi, je premišljevanje svobodnih državljanov pred vso javnostjo.

Ni torej demokracije brez samouprave. Ljudstvo, ki je samo upravljano, ne vlada samo sebe, marveč je vladano. Pojem demokracije (ljudovlade) zahteva samoupravo, to je upravo javnih zadev po državljanih, odnosno po organizacijah v svojem imenu in pod svojo odgovornostjo, toda pod vrhovno kontrolo države. Nositeljice samouprave so predvsem občine, okraj, pokrajine, dežele. Njihovi prebivalci upravljajo svoje zadeve sami in tako sodelujejo k blaginji države.

To zahteva ideja demokracije. Naša država je bila od svojega početka demokratična država. Ta oblika vladavine je najbolj primerna slovanski naravi in slovanskemu pojmovanju o državi. Najsijajnejši tolmač tega pojmovanja, vzetega iz globline slovanskega modrovanja in čustvovanja, je umrl predsednik čehoslovaške države, Tomaž Masaryk, in njegov naslednik dr. Beneš. Kar se tiče naše jugoslovanske države, se je vlada dr. Stojadinoviča-Korošca-Spaha vrnila k demokratičnemu pojmovanju vlade in uprave.

Demokracija, demokratične svoboščine in pravice je geslo, ki ga je sedanja vlada ob svojem nastopu proglasila, ki se ga vedno drži in ki ga je tudi izvajala ter ga izvaja. Razmere, katere je vlada našla ob svojem nastopu v državi in katere se ponekod niso bistveno spremenile, dovoljujejo samo postopno izvrševanje načela o demokraciji. Dejstva pa dokazujejo, da sedanja vlada vrača v od dne do dne rastoči meri državljanom demokratične pravice, ki jih je konfiscirala diktatura.

Ljudstvo pa pričakuje likvidacijo diktature tudi v pravcu samouprave. JNS diktatura je napravila konec vsaki samoupravi v naši državi. Občine brez prave samouprave, okraj in pokrajine brez vsake samouprave: to je rezultat preosnove državne uprave, ki jo je izvršila diktatura in njena glavna nositeljica: slavna JNS. Vidovdanska ustava je kot zagrizeno centralistična samoupravno idejo samo trpele, ni pa bila naklonjena njeni polnosti, še manj pa njenemu izvrševanju. Pribičević

in Davidovič, voditelja Samostojne demokratske stranke, odnosno Demokratske stranke, in njuni oprode v Sloveniji, imajo »vekovito« zaslugo, da se je v naši državi uzakonil in izživel centralizem ne samo v zakonodavnem, marveč tudi v upravnem oziru ter je bila pogažena ideja resnične samouprave.

Diktatorski režim, ki je sledil 6. januarju 1929, je dal našim JNSarjem, še manj slavnim potomcem neslavne demokratske (samostojno-demokratske) stranke, ugodno priliko, da so demontirali v Sloveniji vsako še količkaj samoupravno ustanovo in korporacijo (telo). Kar je bilo le senca samouprave, je moralo izginiti. V občinah so se odstavljali župani ter se je pristojnost občinskih zastopov zmanjšala skoro do ničle. Nekdanji okrajni zastopi so se pretvorili v cestne odbore, ki so tvorbe brez pravic in se sami sprašujejo: Kaj pa je nas treba bilo? Vprav ti odbori so dejanski dokaz za JNSarsko pojmovanje o samoupravi. Banski sveti, tudi JNSarska tvorba, pa so po svoji pristojnosti zborovanja, ki dajejo nasvete ter sprejemajo resolucije, ki se objavljajo v časnikih.

Čas je, da se JNSarska likvidacija samouprave — likvidira! Demokratična ideja, ki je vodilna ideja sedanje vlade, naj

se uveljavi in izvrši v notranji upravi. Vpostavi naj se samouprava v občinah, okrajih in banovinah! Ljudstvo naj po svojih pravih zastopnikih urejuje svoje krajne, okrajne in pokrajinske zadeve ter vodi kontrolo nad uporabo svojih dajatej in doklad. Čim prej se stori konec birokratičnemu (uradniško-vladstvenemu) ustrojstvu teh korporacij, ki bi morale biti samoupravne, tem boljše za občine, okraje in banovine in tudi za državo. Naj se da ljudstvu prilika, da si samo brez birokratičnega jerobstva ustvarja svojo srečo.

V naši državi ima vpostavitve resnične samouprave še poseben pomen, ker vodi do rešitve slovenskega in hrvatskega vprašanja. Pretirani centralizem je ti vprašanji ustvaril, rešiti pa ju more samo avtonomija ali — če se ta beseda lažje sliši — prava in učinkovita samouprava. Centralistična državna ureditev ni mogla zadovoljiti ne Hrvatov ne Slovencev, ker onemogočuje izvrševanje in udejstvovanje načela enakovrednosti in enakopravnosti. Ako bi se bilo takoj izpočetka sprejelo in izvrševalo pravo, vsebine in življenja polno načelo samouprave ljudstva, bi najbrž ne bilo vzniklo ne hrvatsko ne slovensko vprašanje. Pot, ki vodi k likvidaciji teh vprašanj, se imenuje: resnična, prava, učinkovita samouprava. Zgradimo jo predvsem Sloveniji! Odlašanje pomenja usodopolno zamudo.

V NAŠI DRŽAVI

Naš predsednik vlade in zunanji minister v Parizu in v Londonu

Dr. Milan Stojadinović v Parizu

Predsednik naše vlade in zunanji minister dr. Milan Stojadinović je potoval skozi Milan v Pariz. Našega šefa vlade so pozdravili italijanski dostojanstveniki v Benetkah in v Milanu. V Pariz je dospel dne 12. oktobra zjutraj in ga je sprejel na kolodvoru francoski zunanji minister Delbos z višjimi uradniki zunanjega ministrstva ter poslaniki držav Male zveze. Po sprejemu se je odpeljal ministrski predsednik v prostore zanj in njegovo spremstvo določenega hotela. Nato se je vpisal v knjigo za sprejem pri predsedniku republike in je položil venec na grob Nezanemu vojaku ter venec pred spomenik kralju Petru I. in Aleksandru I. Najvaž-

nejši dogodek 12. oktobra je bil podpis podaljšanja prijateljske pogodbe s Francijo. Pogodba je podaljšana do 1. decembra 1942 in je bila tokrat podpisana od Stojadinoviča in Delbosa v prisotnosti ostalih zastopnikov Jugoslavije ter Francije. Našemu predsedniku vlade je priredil francoski zunanji minister Delbos slavnostno kosilo, podpredsednik vlade Leon Blum pa večerjo, katere se je udeležil tudi predsednik francoske vlade Chauvets.

Dne 13. oktobra je imel dr. Stojadinović daljši razgovor s predsednikom francoske vlade. Opoldne je bil gost na kosilu pri predsedniku republike Albertu Lebrunu in popoldne je imel sestanek z zunanjim ministrom Delbosom, s katerim se je pogovarjal o raznih srednje-evropskih vprašanjih.

Omenjenega 13. oktobra zvečer se je odpeljal predsednik dr. Stojadinović s svojim spremstvom s pariške severne postaje v London.

Predsednik naše vlade v Londonu

Dr. Stojadinović se je pripeljal 14. oktobra v London, kjer ga je sprejelo na kolodvoru osebje jugoslovanskega poslanstva. Tekom predpoldneva je obiskal angleškega zunanjega ministra Edena in druge člane vlade. Popoldne omenjenega

Slovenska katoliška obitelj kupuje in rabi poštne dopisnice Sv. Cirila in Metoda. Na vsaki pošti samo en dinar.